

Parcs Naturals de la Comunitat Valenciana

Nº 10. MAIG - AGOST 2020

CALA DEL RACÓ

INFO quadrimestral del Parc Natural del Penyal d'Ifac

01

EDITORIAL

01. Gaudir de la naturalesa en temps de COVID-19.

02

ACTUALITAT AL PARC

02. Elaboració de material per a les xarxes socials GVA durant l'estat d'alarma sanitària, per l'educador i guia del Parc Natural del Penyal d'Ifac.

03. Obertura de l'accés al Parc Natural del Penyal d'Ifac després de l'estat d'alarma sanitària.

03. Gravació del programa "Comando al Sol" d'RTVE, al Parc Natural del Penyal d'Ifac.

04. Visita del President de la Diputació d'Alacant al jaciment arqueològic de La Poble Medieval d'Ifach.

04. Començament de la XVI Campanya d'Excavacions de La Poble Medieval d'Ifach.

08

BIODIVERSITAT AL PARC

08. L'esquirol roig (*Sciurus vulgaris*).

10

HISTÒRIES I LLEGENDES

10. La Cova de Ifach.

05

CENS D'ESPÈCIES D'INTERÉS AL PARC

05. Cens de *Silene hifacensis*, en la paret del Parc Natural del Penyal d'Ifac.

06

ACTUACIONS DE CONSERVACIÓ

06. Manteniment de les instal·lacions i dels equipaments del Parc Natural del Penyal d'Ifac.

07. Treballs de manteniment de la senda i itinerari del Parc Natural del Penyal d'Ifac.

09

INTERPRETACIÓ DEL PATRIMONI NATURAL

09. Activitats al juliol - *El Penyal 2.0 - El Penyal sota un altra llum.*

09. Activitats a l'agost - *Un passeig entre dos Mons - L'Avifauna estival de les Salines de Calp.*

11

CONEIX MÉS...

11. Les curiositats de les plantes.

GAUDIR DE LA NATURALESA EN TEMPS DE COVID-19

Ja si ens centrem en la senda, cal recordar que en el Penyal d'Ifac l'itinerari de pujada i baixada és el mateix, i que l'amplària de la senda no permet mantindre la distància de seguretat entre la gent. A causa d'això, al parc l'obligatorietat de portar màscara no es limita a les instal·lacions, s'estén també a la senda.

Si es podia pensar que amb el coronavirus el nombre de visitants anava a ser menor, almenys a l'agost no ha sigut així. En 2019 es van rebre 31.149 visitants, en 2020 van ser 31.402, superant la xifra de l'any anterior. Aquestes quantitats en un espai amb les dimensions del Penyal d'Ifac, suposen que hi haja una gran concentració de visitants en la senda i per tant la impossibilitat de mantindre la distància de seguretat, amb el que hi ha l'absoluta necessitat que tots portem màscara.

Acabat el confinament, els parcs de la Comunitat Valenciana van obrir al públic el 7 de juny, amb les mesures que marcava la Conselleria de Sanitat Universal i Salut Pública per a la nova normalitat, i les instal·lacions i els protocols van haver d'adaptar-s'hi.

Pel que fa a les instal·lacions, en el centre d'informació es va marcar un espai per a l'atenció als visitants, proveït d'un taulell amb mampara i gel hidroalcohòlic, es va establir una distància de seguretat enfront d'aquest, i la informació va passar a proporcionar-se en format digital, i no en paper. En el cas de l'exposició situada en el Centre de Visitants es van establir itineraris senyalitzats d'entrada i eixida, i també es va disposar a l'entrada gel hidroalcohòlic.

D'altra banda, i seguint les instruccions de la Conselleria d'Agricultura, Desenvolupament Rural, Emergència Climàtica i Transició Ecològica, els berenadors es van clausurar, pel risc que comportava el seu ús, i es van mantindre oberts els banys amb totes les mesures preventives.

“Gaudir de la naturalesa en temps de COVID” és el títol d'un decàleg que ha elaborat el Ministeri per a la Transició Ecològica i el Repte Demogràfic (MITECO), per a animar la gent a visitar els nostres espais naturals protegits d'una manera responsable. És possible seguir les activitats de sempre en ells, si ho fem respectant als altres.

Decàleg per a gaudir de la naturalesa en temps de COVID-19 (MITECO):

https://www.miteco.gob.es/es/ministerio/medidas-covid19/disfrute-naturaleza/decalogoparadisfrutardelanaturalezaentiemposdelcovid19_tcm30-509866.pdf

Actualitat al Parc

Elaboració de material per a les xarxes socials GVA durant l'estat d'alarma sanitària, per l'educador i guia del Parc Natural del Penyal d'Ifac

Durant l'estat d'alarma sanitària, tant l'educador com la guia ambiental del Parc Natural del Penyal d'Ifac, i la resta de companys dels diferents parcs naturals de la Comunitat Valenciana, han estat abordant diferents projectes per a les xarxes socials, en diferents grups de treball moderats pels coordinadors de la xarxa.

Es pretenia traslladar així a la gent, en els moments més durs del confinament, que els espais naturals de la Comunitat Valenciana continuaven estant amb ells, esperant-los, i que el seu personal continuava treballant per a obrir-los una finestra als parcs, mentre durara el necessari aïllament.

Obertura de l'accés al Parc Natural del Penyal d'Ifac després de l'estat d'alarma sanitària

A partir del 7 de juny es va obrir de nou l'accés a l'itinerari del Parc Natural del Penyal d'Ifac. Per a això, va caldre preparar el Centre d'Interpretació i el d'Informació, amb les mesures de seguretat que marca el protocol per a la COVID-19 en els dos centres, com pot ser **la limitació d'aforament, l'ús obligatori de les màscares, la desinfecció de les mans amb gel hidroalcohòlic, etc.** Com que l'itinerari no permet mantindre la distància social interpersonal de seguretat **d'1,5m també és obligatori l'ús de la màscara per l'itinerari** de pujada fins al cim.

Durant els mesos de juliol i agost hi ha hagut moments en què s'ha massificat la sendera per la gran quantitat de passejants, turistes, esportistes, etc. El personal del Parc Natural es va ampliar aquests mesos amb dos guies de reforç i un guia/educador, per a les substitucions de vacances, i per a poder fer torns i anar informant els visitants de la normativa del Parc i de les normes i mesures sanitàries de la COVID-19. Així i tot, s'han produït queixes de visitants indignats per la falta de responsabilitat d'algunes persones, que incomplien les normes sanitàries de seguretat, actitud que exposava així la resta.

Gravació del programa "Comando al Sol" d'RTVE, al Parc Natural del Penyal d'Ifac

Al juny es va gravar un dels programes de "**Comando al Sol**" de RTVE, dedicat a Calp i al Penyal d'Ifac. La presentadora, Sara Lozano, després de conversar amb l'educador ambiental del Parc sobre diferents aspectes d'aquest, va fer l'itinerari fins al cim acompanyat per dos membres del Club de Muntanya de Calp.

El programa es va emetre el 21 de juliol, en la primera cadena. No és la primera vegada que els mitjans s'interessen pel Parc, recentment s'havia emés un altre episodi del programa de senderisme "**80 cm**", de La 2 d'RTVE, dedicat a Calp, en el qual es parava atenció especialment a les salines de Calp, a la serra d'Oltà i, per descomptat, al Parc Natural del Penyal d'Ifac.

Visita del President de la Diputació d'Alacant, al jaciment arqueològic de La Pobra Medieval d'Ifach

A la fi de juny el parc va rebre la visita del *President de la Diputació d'Alacant, Carlos Mazón*, per a conèixer in situ el jaciment arqueològic medieval de *La Pobra d'Ifach*. Acompanyat pel *director-conservador del parc, Ángel Enguix*, i per membres del Patronat de la Comunitat Valenciana MARQ, va realitzar un recorregut en el qual se li van mostrar tots els treballs que s'han estat realitzant en campanyes anteriors, i se'l va informar de la possibilitat de la museïtzació del jaciment en un futur no gaire llunyà, per al gaudi de tots.

En la visita també van estar presents *l'alcalde de Calp, Ana Sala*, i part de la corporació municipal.

Començament de la XVI Campanya d'Excavacions de Sa Pobra Medieval d'Ifach

Fins i tot amb la difícil situació que travessem en aquests moments, el MARQ va voler mantindre el compromís de realitzar la **XVI campanya d'excavació de La Pobra Medieval d'Ifach**. En aquesta ocasió van ser només sis voluntaris universitaris els que van fer els treballs d'excavació, i per a adaptar-se a les noves circumstàncies, les intervencions arqueològiques van estar sotmeses per primera vegada a un pla de treball específic per a adequar-se a la normativa sanitària derivada del COVID-19.

Enguany la campanya es va limitar al mes d'agost i es va centrar en la *Sagrera d'Ifach*, la zona d'enterraments de La Pobra. A més de descobrir-se 11 noves tombes, es va dur a terme la consolidació i conservació de les ja conegudes.

Cens d'Espècies d'Interés al Parc

Cens de *Silene hifacensis*, en la paret del Parc Natural del Penyal d'Ifac

A principis de juny, agents forestals especialistes en treballs en altura van dur a terme el cens de la silene d'Ifac (*Silene hifacensis*), en la paret de la cara nord. La silene d'Ifac figura en el *Catàleg Espanyol d'Espècies Amenaçades* i en el *Catàleg Valencià d'Espècies de Flora Amenaçades* en la categoria **en perill d'extinció**, i és objecte d'un seguiment minuciós des de l'aprovació, en 2008, del "**Pla de recuperació per a la *Silene hifacensis* a la Comunitat Valenciana**".

En la zona revisada s'havien plantat llavors procedents de l'hort-llavorer ubicat al parc, i els resultats dels censos realitzats indiquen que es va pel bon camí.

Actuacions de Conservació

Manteniment de les instal·lacions i dels equipaments del Parc Natural del Penyal d'Ifac

Al llarg d'aquests mesos la brigada ha continuat efectuant millores al parc, amb treballs quotidians d'obra de paleta, lampisteria i xicotets arranjaments en els centres. Cal destacar l'escatada i envernissada de les portes, finestres i baranes del Centre d'Informació, s'ha continuat amb l'adequació de la sala que s'està habilitant per al MARQ en el Centre de Visitants, i s'han pintat els pilars centrals i la zona d'unió amb l'altra sala d'edifici. D'altra banda s'han anat arreglant les tapes que es trobaven en mal estat en el camí de pujada a l'àrea d'acolliment.

El manteniment de les instal·lacions en condicions adequades és una de les prioritats en la gestió del parc, no sols perquè és el primer contacte que tindran els visitants amb el penyal d'Ifac, sinó perquè a més un millor manteniment es tradueix en un menor consum energètic i en una reducció en l'empremta del CO₂.

Treballs de manteniment de la senda i itinerari del Parc Natural del Penyal d'Ifac

Al llarg d'aquests mesos la brigada ha realitzat millores en les sendes del parc, recol·locant i reforçant algunes de les pedres de l'itinerari de pujada al túnel, arreglant alguns trams de clos, tant per l'itinerari com per la zona dels berenadors de llevant i el mirador de ponent. També han revisat les cadenes de seguretat que es van instal·lar per a la pujada fins al cim.

Entre els mesos de juny a agost s'han fet diversos treballs de millora al **Tossal de la Figuereta**, com ara l'eliminació d'espècies invasores i la retirada de les seues restes, l'arranjament dels murs de mamposteria en la façana marítima, destrossats pel temporal Gloria, i l'acordonament d'una zona per a la regeneració de la vegetació pionera. Així mateix, s'està creant una única senda des de l'entrada del tossal de la Figuereta fins als miradors que s'estan condicionant en la zona, per a poder anar eliminant les dreceres que hi ha en l'actualitat.

Biodiversitat al parc

L'esquirol roig (*Sciurus vulgaris*)

L'esquirol roig és un rosegador que, a diferència d'altres integrants del seu grup, desperta una particular simpatia entre la gent.

D'un color vermellós, amb el musell curt, les orelles en punta, i la llarga i poblada cua, resulta inconfusible per a qualsevol. Amb hàbits diürns, es deixa veure fàcilment fins i tot en zones enjardinades d'àrees residencials, i no presenta problemes de convivència amb l'ésser humà.

No obstant això, a la província d'Alacant els esquirols s'havien donat per desapareguts en els anys huitanta, arran d'un estudi fet a tota la Comunitat Valenciana, en el qual no se'n va trobar rastre. Encara que és a principis dels noranta quan tornen a produir-se les primeres observacions, no serà fins a 2007 quan deixen de ser escassa. La seua presència al Parc es remunta al 2008, any en què es va detectar per primera vegada.

Interpretació del Patrimoni Natural

Activitats Planificades

Activitats al juliol

"El Penyal d'Ifac 2.0". Una visita guiada exclusiva en què les explicacions es complementaven amb l'ús de tauletes o telèfons intel·ligents, en els quals es podia consultar un arxiu d'imatges in situ i de manera immediata, d'aquesta manera s'enriqueix la informació rebuda. Hi van *participar 6 persones*

Com tots els estius, no va poder faltar l'itinerari interpretatiu nocturn **"El Penyal sota una altra Llum"**. En el qual s'observa el Penyal i el seu entorn, els canvis significatius que han experimentat i la contaminació que comporta aquests canvis mentre anem veient el capvespre. En aquesta ocasió hi van *participar 11 persones*.

Activitats a l'agost

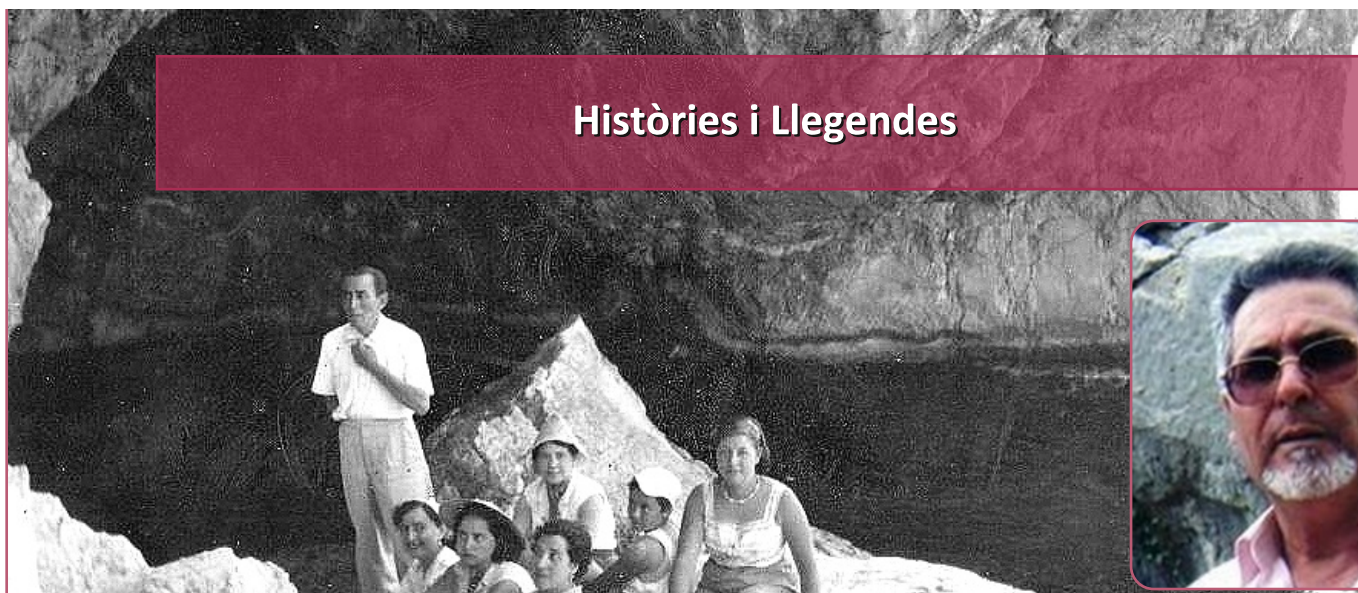
"Un Passeig entre dos Mons". Un recorregut guiat pels educadors pel Passeig Ecològic Príncep d'Astúries, conegut pels calpins com la pedrera d'Ifac. Es va voler posar en valor com dos ambients tan diferents, el marí i el marítim, interactuen i donen lloc a unes característiques molt singulars. Hi van *participar 10 persones*.

"L'Avifauna Estival de les Salines de Calp". Jornada d'observació d'ocells i visita guiada al voltant de la làmina d'aigua a les Salines de Calp, un lloc privilegiat, en el qual espècies d'ocells nidificants, hivernants i sedentàries, ofereixen el seu espectacle durant tot l'any. Hi van *participar 17 persones*.

Històries i Llegendes

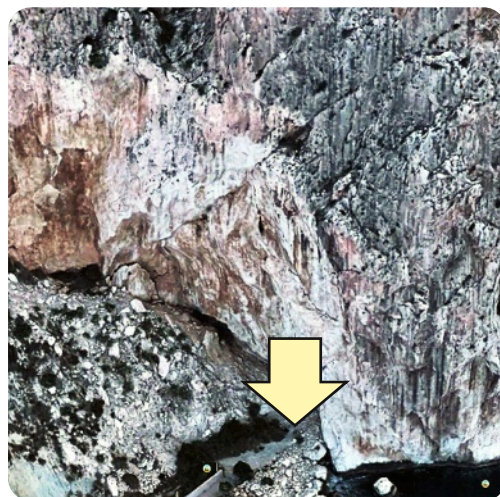
LA COVA D'IFAC

Les primeres notícies que tenim d'aquest lloc és en les *Ordenances del comte de Paredes, entre 1669 i 1675*, on es revisen les ordres per a la guarda i defensa de la costa. En aquestes s'estableix que *«dels tres guardes de la penya d'Ifac, a l'alba anirà un d'ells al cim de la penya i l'altre a tirar pedres sobre una cova, per si hi ha alguna fragata amagada»*, i és que la cova malgrat no tindre una gran capacitat i poc calat, la mateixa verticalitat de la roca feia impossible distingir des de la cúspide si algun vaixell s'ocultava baix.

La cova era molt coneguda pels calpins més vells del lloc. Accessible per mar en temps de calma i per terra amb dificultats si la mar es trobava embravida, existia una xicoteta sendera des del final de l'antiga pedrera, que amb cert impediment ens duia cap al fons de la cova, era aquesta d'una certa extensió. En un lateral, sobre la paret de roca, rajava una xicoteta font d'aigua dolça i cristal·lina, els pescadors que treballaven pels voltants i alguns mariscadors solien aprovisionar-se d'aigua en aquest lloc.

La construcció del port pesquer en la dècada dels anys 50 del passat segle va obligar a usar les terres del penyal com a pedrera. En aquella ocasió es van extraure unes 100.000 tones de pedra, majoritàriament grans penyals que durant segles van formar part del vessant. Durant els hiverns de 1958 i 1959, temporals del sud van destruir el dic i el contradic, amb la qual cosa es va fer patent la necessitat de recórrer novament a la pedrera més pròxima, però en aquesta ocasió, era poca la pedra accessible per a l'obra. Els enginyers van pensar a traure-la directament de la roca de la muntanya. En aquells anys, hi havia una gran llenca de pedra que s'havia separat de la paret de roca i que arrancava en un lateral des de la mateixa cova. A aquest efecte es va perforar una mina d'uns 30 metres de profunditat per poc més d'un metre d'altura, paral·lela a la clivella i en la qual es van introduir 3.000 quilograms de dinamita o un explosiu de similar potència. El que subscriu va tindre oportunitat d'entrar en la mina el diumenge anterior a la voladura. No existia vigilància.

El resultat va ser que no va caure res immediatament després de l'explosió, va ser durant la matinada següent quan tot el vessant es va ensorrar, i va enterrar la cova, la grua i les eines.

Andrés Ortola Tomàs
Net del caser i Guarda del Penyal

Coneix més...

Les curiositats de les plantes

Sabies que...?

EL MARGALLÓ ÉS L'ÚNICA PALMERA AUTÒCTONA DE LA PENÍNSULA IBÈRICA, I POT VIURE DIVERSOS SEGLES.

A PÀDUA (ITÀLIA, VIU UN EXEMPLAR QUE ES VA SEMBRAR EN 1585, ANOMENAT "LA PALMA DI GOETHE" I LES SEUES TIGES MESUREN AL VOLTANT DE 10 METRES.

AMB LES SEUES FULLES ELS ARTESANS ELABORAVEN GRANERES, CABASSOS I CORDES.

GENERALITAT
VALENCIANA

TOTS
A UNA
VELU

parc natural
del penyal d'Ifac

Redacció: Equip Tècnic del P.N. del Penyal d'Ifac

Centre d'Informació del P.N.
C/ Illa de Formentera s/n
03710 - Calp (Alacant)

Parc Natural del Penyal d'Ifac

965 693 300 - 679 195 912

ifac_cma@gva.es

parquesnaturales.gva.es

